

[Contacte](#)

[ca](#)

[Mossos d'Esquadra](#)

Nota de premsa

Els Mossos d'Esquadra dibuixen un mapa interactiu amb els més de 8.200 artefactes explosius localitzats a Catalunya des de 2012 relacionats amb conflictes bèl·lics històrics

[Torna](#)

Dimarts, 30 de gener de 2024

- L'àrea TEDAX-NRBQ de la policia catalana ha dissenyat un mapa per comarques amb el total d'intervencions realitzades en aquesta matèria en una aposta clara amb el compromís per la recuperació i preservació de la memòria històrica
- A les instal·lacions del Complex Central de Mossos d'Esquadra a Sabadell, l'àrea TEDAX-NRBQ disposa d'una sala formativa amb mostres d'objectes intervinguts durant els darrers anys
- El passat 8 de gener, dies abans de la commemoració dels 85 anys de l'entrada de les tropes franquistes a Castellbisbal, els Mossos d'Esquadra van intervenir 12 granades de mà en un

La Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra a través de l'àrea TEDAX-NRBQ encarregada de la localització i desactivació d'artefactes explosius ha elaborat un mapa amb totes les intervencions realitzades des de l'1 de gener de 2012 fins a dia d'avui relacionades amb la troballa d'artefactes provinents de conflictes bèl·lics històrics arreu del territori català.

En total, aquest mapa contempla 8.273 artefactes explosius bèl·lics recollits durant els darrers 12 anys a Catalunya. Concretament, 2.081 projectils d'artilleria, 100 bombes d'aviació, 2.110 granades de mà, 3.491 granades de morter, 26 granades de fusell, 237 espoletes, 17 bombardes, 189 coets i 6 mines. La majoria de les intervencions del TEDAX-NRBQ a territori català estan relacionades amb conflictes bèl·lics del passat com són les Guerres de Successió del segle XVII-XVIII, la invasió napoleònica o Guerra del Francès, les Carlinades i, en especial, la Guerra Civil Espanyola.

A més, durant aquest període el cos de Mossos d'Esquadra també ha destruït 6.923 artefactes explosius. En concret, els agents han detonat de forma controlada 1.595 projectils d'artilleria, 82 bombes d'aviació, 1.553 granades de mà, 3.242 granades de morter, 12 granades de fusell, 223 espoletes, 184 coets, 12 bombardes i 4 mines.

La iniciativa de dibuixar aquest mapa relacionat amb els artefactes de conflictes bèl·lics a Catalunya va en la línia del compromís decidit dels Mossos d'Esquadra per treballar i col·laborar en la recuperació i preservació de la memòria històrica al territori català. Un altre exemple és la sala formativa de la qual disposa el TEDAX a les instal·lacions del Complex Central de Mossos d'Esquadra a Sabadell amb mostres d'objectes intervinguts durant els darrers anys arreu del territori com projectils, bombes d'aviació, espoletes, petits calibres, granades de mà, entre d'altres, i que corresponen a diferents períodes de la nostra història.

Cal recordar que en el cas de trobar algun tipus d'artefacte explosiu no s'ha de tocar ni moure del lloc on es troba. En una situació així, s'ha de trucar immediatament al 112 per tal que els especialistes del TEDAX es desplacin al lloc i facin una extracció segura ja que és extremadament perillós qualsevol tipus de manipulació.

Els Mossos d'Esquadra també es sumen a aquest compromís amb altres iniciatives com la que duu a terme la Unitat de Subsòl amb la detecció de refugis de guerra, mines o dipòsits que esdevenen patrimoni històric. De fet, quan es té coneixement d'algun nou espai les institucions avisen els agents d'aquesta unitat del cos que són els primers en accedir-hi donada la seva formació, preparació tècnica i material de què disposen, que els permet garantir la seva seguretat i la de la resta de persones.

Troballa de 12 granades de mà a Castellbisbal, 85 anys després de l'entrada de les tropes franquistes al municipi

Al llarg de la seva història l'Àrea TEDAX ha participat en centenars d'incidents amb artefactes explosius de conflictes bèl·lics. La darrera intervenció correspon al 8 de gener a Castellbisbal quan durant unes obres de millora d'un immoble es van localitzar 12 granades de mà en un fals sostre del pis. El propietari que les va trobar va avisar la Policia Local i aquesta va activar el TEDAX dels Mossos, els quals van retirar amb seguretat els explosius. A continuació, es va fer una recerca bàsica sobre l'origen dels explosius donat que tot apuntava que eren granades de mà de la Guerra Civil espanyola. Gràcies a la documentació conservada en l'arxiu històric municipal es va concloure que, l'edifici, construït a principis del segle XX, era propietat d'un veí benestant del municipi que va ocupar càrrecs polítics en les gestores municipals designades pels governadors civils tant durant la dictadura de Primo de Rivera (1923-30), com durant el bienni negre (1934-36). Precisament, aquesta troballa coincideix amb la recent commemoració el 25 de gener dels 85 anys de l'entrada de les tropes franquistes a Castellbisbal.

La hipòtesi que pren més força és que aquests explosius els van amagar, tal i com va succeir en molts altres municipis de Catalunya, els anarquistes, quan van veure que perdien la guerra. El ràpid avenç de les tropes franquistes i l'esfondrament fulminant de les que havien de ser les diferents línies de resistència de Barcelona va provocar que haguessin de marxar sobtadament dels pobles i, en alguns casos, enlloc d'endur-se el material bèl·lic, van optar per amagar-ne part en estructures construïdes específicament per a aquest ús com van ser dobles murs, fals sostres, etc. Trobem exemples d'aquests amagatalls ja sigui en edificis religiosos requisats durant la guerra, tals com la rectoria de Sallent i en seus de sindicats d'organitzacions d'esquerres, i anarquistes.

En el cas de Castellbisbal, l'any 1939, amb l'ocupació de la població per les tropes franquistes, el pis que havia estat seu de la CNT local durant la Guerra Civil va passar a ser la seu local de la Falange.

A mitjans de la dècada dels anys 60 quan la dictadura franquista va fer un gir cap a la tecnocràcia i la Falange va perdre la seva presència en tots els àmbits, també en el món local, la família propietària de l'immoble va recuperar l'habitatge on van passar a residir fins que, a finals de l'any passat el van vendre al nou inquilí que és qui, fa dues setmanes, va trobar les granades al fals sostre.

Es dona la curiositat històrica que, durant més de 25 anys les diferents seccions del partit únic, tals com *Auxilio Social*, *la Secció Femenina* i *el Frente de Juventudes* van conviure, naturalment sense saber-ho, amb les granades guardades a les acaballes de la Guerra Civil pels anarquistes, tot just a sobre del seu cap.

Troballes del TEDAX arreu del territori

La intervenció de Castellbisbal se suma a altres actuacions rellevants que els TEDAX han realitzat durant la darrera dècada i que serveixen per dibuixar una part de la història del nostre país. En alguns casos no estan inclosos en el període del qual consten estadístiques, però són d'importància pel cos de Mossos d'Esquadra per la seva envergadura i rellevància històrica. Aquests constitueixen alguns exemples:

- **Les Preses:** L'11 de juny de 2022 es va cartografiar amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona el subsòl d'un antic camp d'aviació de la República a la població de les Preses – La Vall d'en Bas (Garrotxa). Les tasques portades a terme van permetre la recuperació en un dipòsit soterrat de 74 bombes d'aviació: 27 bombes d'aviació catalanes de 12 kg i 47 republicanes de 25 kg.
- **La Pobra de Massaluca:** El 29 d'octubre de 2021 durant l'excavació d'una fossa a la Pobra de Massaluca (Terra Alta) on es van trobar les restes humanes d'un soldat caigut durant la Guerra Civil espanyola s'havien localitzat diversos artefactes. Concretament, 35 cartutxos de fusell i 3 granades de mà.
- **Monestir de Santa Teresa a Vic:** El 30 de març de 2017, mentre es realitzava una reforma d'una cel·la del Monestir de Santa Teresa de Vic (Osona), es va localitzar material explosiu divers com 12 granades de pinya, 9 universals i 3 poloneses. El TEDAX va activar dues caporales per fer la recollida ja que les persones que vivien al Monestir eren monges de clausura i tenien vot de silenci. Els objectes que no eren explosius es van entregar al museu diocesà de Vic. Aquest convent va ser ocupat per combatents anarquistes durant la Guerra Civil espanyola.
- **Trobada d'artefactes de la Guerra Civil a la Rectoria de Sallent:** El 12 de gener de 2017 un equip operatiu de TEDAX va ser requerit per una trobada de material explosiu en una rectoria de la localitat de Sallent (Bages). Es van localitzar els artefactes en un amagatall del lateral de l'escala tapat amb una paret falsa de l'interior de la rectoria amb 445 granades de mà del model "FAI", 7,6 kg de dinamita i gairebé 2.000 cartutxos del calibre 7 mm.
- **Trobada de 436 artefactes al riu Ebre:** Entre el 6 i el 10 de juliol de 2015 i en el context de la recerca d'una persona desapareguda al riu Ebre a l'altura de Benissanet i Miravet (Ribera d'Ebre) els Bombers de la Generalitat i el TEDAX van localitzar 436 artefactes corresponents a la Batalla de l'Ebre de la Guerra Civil en el que ha esdevingut la trobada més important del cos de Mossos d'Esquadra en l'àmbit subaquàtic. Alguns dels projectils detectats corresponien als que van ser llençats per l'aviació alemanya i italiana durant el 1938.
- **Calbinyà:** L'abril de 2014 a Calbinyà (Alt Urgell) un agent de Mossos d'Esquadra que corria per la muntanya va veure un gran nombre de restes d'artefactes de guerra. Antigament en aquest lloc hi havia hagut un camp de tir militar en què es feien practiques amb granades de morter. Degut a la dificultat per a accedir al lloc amb vehicles tot terreny es va haver d'utilitzar un helicòpter per a traslladar els artefactes a un lloc accessible. Es van recollir gran quantitat de restes entre les quals hi havia 26 artefactes de diferents calibres carregats d'explosiu d'un total de 1.420 kg de restes d'artefactes.
- **Sant Julià de Ramis:** El 2 de maig de 2012 es van intervenir al Castell de Sant Julià de Ramis (Gironès) 104 projectils d'artilleria i més de 1.000 kg de pólvora en un castell construït entre 1823 i 1912 sobre un turó de 200 metres sobre el nivell del mar.
- **Cubells:** L'11 de març de 2009 es van recollir tres granades de mà a la "Masia del Pere Pau" als Cubells (la Noguera). En el moment de la recollida es van trobar fragments ossis de restes humanes de combatents de la Guerra Civil espanyola.
- **Polvorí d'Agullana:** A finals de 2009 el TEDAX van dur a terme la recollida i destrucció de 976 artefactes procedents d'un polvorí de municions abandonat a 11 km de la frontera francesa quan es replegaven les tropes republicanes a França. Al final de la Guerra Civil, el bàndol republicà es va desplaçar a la comarca de l'Alt Empordà. Agullana, va ser dels últims pobles on es van refugiar els republicans, abans de fugir a França. En aquesta masia en aquella època vivia un funcionari de duanes, i la utilitzava com a polvorí clandestí per a la República. La masia és coneguda per "Can Salvi" encara també rep el sobrenom de "Mas les Bombes".
- **Balaguer:** El 27 de febrer de 2009 a la localitat de Balaguer (La Noguera) a l'interior del pàrquing comunitari d'un edifici, un col·leccionista d'artefactes va resultar ferit de gravetat en manipular un projectil d'artilleria. L'explosió es va produir a l'interior d'un traster que es trobava ple d'artefactes i explosiu i on es van intervenir 31 projectils d'artilleria, 6 bombes d'aviació, munició i 11 kg de trilita, entre d'altres.
- **Cerdanyola del Vallès:** L'any 2006 els operaris que estaven fent els fonaments de la comissaria de Mossos d'Esquadra a Cerdanyola del Vallès (Vallès Occidental) van localitzar diverses bombes d'aviació SD250 utilitzades per la Legió Còndor de Luftwaffe alemanya. Una de les quals va ser cedida a un museu de la localitat.
- **Térmens:** El 3 d'abril de 2006 a Térmens (La Noguera) es va produir una explosió quan un col·leccionista estava desmuntant l'espoleta d'un projectil d'artilleria. L'home va patir ferides molt greus. Es van recuperar 443 artefactes explosius de conflictes bèl·lics, així com munició, 3 bombes d'aviació, 3 càrregues de TNT i 9 quilograms de pólvora.
- **Roses:** L'any 2001 un pescador va pescar una mina d'orinc de la Segona Guerra Mundial i la va descarregar al terra enganxada en una xarxa de pesca. En els darrers 20 anys s'han destruït al voltant d'una quinzena, especialment a la zona de Roses (Alt Empordà). A més, el 7 de setembre de 2004 durant les obres de la Piscina Municipal del Municipi es va trobar un artefacte que es correspon a l'artilleria dels segles XVI i XVII.

La neutralització d'artefactes explosius històricament

El xoc de les ideologies emergents: el nazisme, el comunisme, el feixisme van tenir a la Guerra Civil espanyola un lloc idoni on provar les armes i noves tècniques que després es farien servir durant la Segona Guerra Mundial, com els atacs en picat per la *Luftwaffe* alemanya i l'*Aviazione Legionaria* italiana i els bombardejos contra la població civil que va patir Catalunya i que van tenir la seva màxima expressió a Gernika.

La internacionalització del conflicte, així com la dificultat o directament la negativa a subministrar armes a la República, va obligar-la a comprar armes al mercat il·lícit, motiu pel qual trobem actualment una gran varietat d'artefactes sense explotar de diferents països i èpoques.

Cal destacar que a mesura que avançaven les tropes franquistes, el *Servicio de Recuperación de Material de Guerra* ja recollia les armes i municions per a reutilitzar-les. En el moment de la finalització de la Guerra Civil espanyola havien recuperat:

·1.877 canons

- 3.683.086 projectils d'artilleria
- 2.475.883 granades de ma (contant les destruïdes 10.000.000)
- 6.990 morters
- 3.516.208 kg d'explosiu

Finalitzada la guerra, aquest servei i posteriorment d'altres van continuar recollint i neutralitzant artefactes fins a la creació de les unitats TEDAX del Policia Nacional i Guàrdia Civil al 1975, quan van passar a ser ells els encarregats de la neutralització d'artefactes explosius a Catalunya.

Posteriorment, a mesura que el cos de Mossos d'Esquadra va assumir les competències i es va anar desplegant pel territori, l'àrea TEDAX-NRBQ es va fer càrrec d'aquesta tasca.

Habitualment aquest tipus d'artefactes es troben en camps de conreu, obres públiques a l'extraradi de les ciutats on es van donar les batalles o on estaven les tropes. També és habitual trobar-les a les golfes d'edificis antics o a amagatalls en dobles parets. Es considera que entre un 10-20% dels artefactes sense explotar que es van llençar a la Guerra Civil no van funcionar i alguns d'ells encara es troben repartits al nostre territori.

El TEDAX-NRBQ, l'especialitat més antiga dels Mossos d'Esquadra

L'àrea del TEDAX va néixer l'any 1980 quan el President de la Generalitat, Josep Tarradellas, va sol·licitar mitjançant una petició formal per escrit al Ministeri de l'Interior que un grup de Mossos d'Esquadra fossin instruïts en les tècniques per afrontar amb garanties la desactivació d'artefactes explosius mitjançant el pertinent curs a càrrec dels especialistes de la Policia Nacional i on hi van començar a assistir regularment fins que es van començar a realitzar cursos a l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya.

Uns anys després i coincidint amb els Jocs Olímpics de Barcelona 1992 l'àrea va veure incrementada la seva plantilla així com els seus recursos tècnics i de material amb l'adquisició de diversos robots i vehicles.

L'any 2006 l'Àrea va incorporar l'especialitat Nuclear Radiològic Biològic Químic (NRBQ) amb la incorporació dels primers vestits de protecció química, detectors químics, biològics i radiològics. Durant els darrers anys han intervingut en grans esdeveniments esportius, fires, dispositius de crim organitzat i d'informació, així com en els atemptats terroristes de Barcelona i Cambrils, i en especial en el treball realitzat a la fàbrica d'artefactes explosius improvisats situada a l'immoble de la Urbanització Montecarlo d'Alcanar que va explotar mentre els terroristes fabricaven grans quantitats de TATP, l'estiu de 2017.

Actualment, l'àrea del TEDAX-NRBQ compta amb 57 agents i té seus a Sabadell –on es troben els serveis centrals–, Barcelona, Girona, Lleida, Salou i l'Aeroport de Barcelona-El Prat per tal de donar servei i resposta ràpida a qualsevol indret del territori. Els efectius tenen una mitjana d'edat de 48 anys. Nou d'ells estaran entre els 55 i els 62 anys durant 2024. Per aquest motiu hi ha en curs una convocatòria de 22 efectius.

Oficina de Comunicació

Sabadell, 30 de gener de 2024

Més informació

[MAPA](#) [10,51 MB]

Segueix les xarxes socials de Mossos d'Esquadra

Com t'atenem

Pots contactar amb nosaltres mitjançant qualsevol dels següents canals de contacte

 [Bústia de contacte](#)

 [Cita prèvia](#)

 [Comissaries](#)

 [Telèfon d'emergències 112](#)